

(2003), Pamätnej medaily sv. Cyrila a Metoda za prínos do slovenskej vedy a kultúry (2003), Medaily SAV za podporu vedy (2004), Zlatej medaily SAV (2008), Zlatej medaily Matice slovenskej (2008) a Ceny SAV za popularizáciu vedy (2010). V roku 2007 bol zvolený za čestného člena Medzinárodného komitétu slavistov a čestného predsedu Slovenského komitétu slavistov.

Pre vyše päťdesiatročné pôsobenie Jána Doruľu v oblasti slovakisticky i slavisticky zameraných výskumov, neskôr v početných odborných orgánoch a organizáciách je príznačný činorodý prístup k plneniu pracovných úloh. Za veľkú výzvu pokladal predovšetkým aktivity smerujúce k odhaľovaniu bielych miest vo výskume staršej slovenskej lexiky, ku kultivovaniu jazykovej normy slovenčiny – a v neposlednom rade k prezentácii slovenskej slavistiky doma i v zahraničí. Do ďalších rokov života preto jubilantovi želáme, aby s rovnakým zánietením a energiou ako dosiaľ uskutočňoval svoje bádateľské plány na poli slovakistiky i slavistiky a tešil sa dobrému zdraviu v kruhu najbližších.

Mária Dobríková

Okrúhle jubileum Márie Šimkovej

Slávnemu ruskému klasikovi L. N. Tolstému sa pripisuje sentencia: „Musíme žiť tak, akoby sme mali iba hodinu času na vybavenie toho najdôležitejšieho. A zároveň tak, akoby to, čo robíme, malo pokračovať i vo večnosti.“ V týchto vetách sa ukrýva veľká múdrosť a pripomína nám, že človek potrebuje plniť malé každodenné úlohy, ale zároveň pre vlastné uspokojenie a naplnenie potrebuje veci vnímať v širšom časovom horizonte a hľadieť aj do vzdialenejšej budúcnosti. Táto cesta dlhodobých cieľov a ich uskutočňovania nie je ľahká, ale môže prinášať trvalé úspechy a priťahovať aj ďalších ľudí s podobnými cieľmi k napĺňaniu spoločného veľkého a perspektívneho diela. Významným a pre slovenskú lingvistiku nezastupiteľným krokom bolo založenie a rozvíjanie moderného pracoviska, ktoré sa zameriava na budovanie korpusov a počítačovú lingvistiku. O zrod

oddelenia Slovenského národného korpusu a jeho úspechy sa zaslúžila predovšetkým PhDr. Mária Šimková, vedúca tohto oddelenia a dlhoročná pracovníčka Jazykovedného ústavu L. Štúra SAV, ktorá tento rok oslávila svoje významné okrúhle jubileum.

Pripomeňme si niektoré dôležité fakty z osobného a pracovného života jubilantky. Mária Šimková sa narodila 17. 4. 1963 vo Vranove nad Topľou. Vyštudovala slovenský jazyk a literatúru s históriou na Filozofickej fakulte v Prešove, ktorá bola svojho času súčasťou Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach. Takmer bezprostredne po dokončení štúdia začala pracovať v Jazykovednom ústave L. Štúra SAV, kde pracuje ako odborná pracovníčka až do súčasnosti. Od začiatku svojej tvorivej a publikačnej činnosti sa zameriava na súčasný slovenský jazyk, jeho gramatickú a pragmatickú stránku. Medzi kľúčové témy, ktorým sa prehĺbene venuje, je problematika tzv. malých slovných druhov, a to aj z hľadiska ich slovníkového spracovania. Jej pozornosť sa vo výraznej miere sústreďuje aj na oblasť korpusovej a komputačnej lingvistiky a frekvenčných analýz súčasnej slovenčiny.

Záujem Márie Šimkovej o progresívny prúd modernej korpusovej lingvistiky sa rozvinul do hmatateľnej podoby: v r. 2002 založila v rámci JÚLŠ SAV nové oddelenie *Slovenského národného korpusu* (skr. SNK), ktoré vedie až do súčasnosti. Ide o jedinečné pracovisko svojho druhu na Slovensku, v rámci ktorého sa úspešne riešilo a rieši viacero grantových úloh a ktoré spolupracuje s mnohými prestížnymi európskymi pracoviskami. V rámci hlavného grantového zamerania oddelenia SNK sa vybudoval korpus písaných textov, rozsah jeho najnovšej verzie *omnia-2.0* v súčasnosti presahuje 2 miliardy tokenov (textových jednotiek). Korpus textov slovenčiny sa stal hneď od svojho vzniku nenahraditeľným referenčným zdrojom pre tvorcov Slovníka súčasného slovenského jazyka, ako aj pre ďalšie lexikografické diela a lingvistické výskumy. Okrem korpusu slovenčiny sa na tomto pracovisku pod vedením Márie Šimkovej vybudovali viaceré paralelné korpusy a korpus hovorenej reči, oddelenie takisto výraznou mierou prispelo k zdigitalizovaniu a sprístupneniu mnohých relevantných lingvistických monografií a periodík, ako aj diel slovníkového charakteru. Vedúca oddelenia Mária Šimková bola a je zodpovednou riešiteľkou kľúčového grantu oddelenia SNK *Budovanie Slovenského národného korpusu a elektronizácia jazykovedného výskumu na Slovensku* (v súčasnosti sa naplňa 3. etapa tohto vedecko-výskumného projektu). Spolupracovala

na grante VEGA *Morfosyntaktická analýza Slovenského národného korpusu*, ktorý sa riešil v spolupráci s profesorkou Miloslavou Sokolovou a ďalšími lingvistami z Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove. Na základe bilaterálnej dohody medzi Ministerstvom školstva SR a Ministerstvom školstva, mládeže a telovýchovy ČR sa úspešne dokončil projekt *Využitie spoločných vlastností češtiny a slovenčiny na budovanie anotovaných národných jazykových korpusov* v spolupráci s Ústavom formálnej a aplikovanej lingvistiky Matematicko-fyzikálnej fakulty UK v Prahe, pričom zodpovednou riešiteľkou za slovenskú stranu bola Mária Šimková. V súčasnosti je okrem iného zodpovednou riešiteľkou projektu *Konfrontační popis současného slovenského a českého lexika (systémové vztahy a komunikační koexistence)*, ktorý prebieha v spolupráci s docentkou Mirou Nábělkovou z Ústavu pro jazyk český AV ČR. Oddelenie SNK sa zapojilo aj do medzinárodných projektov MONDILEX, CESAR, NETWORKS a mnohých ďalších. Mária Šimková s členmi svojho oddelenia prevzala od r. 2005 organizovanie medzinárodnej konferencie SLOVKO, ktorá sa zameriava na počítačové spracovanie prirodzeného jazyka, korpusovú lingvistiku a e-learning, tento rok sa bude konať už jej 7. ročník. Kolektív pracovníkov SNK pod jej vedením získal v r. 2005 Cenu SAV za budovanie infraštruktúry pre vedu.

Naša jubilatka sa okrem bohatej publikačnej činnosti (vyše 70 článkov publikovaných na Slovensku aj v zahraničí) môže prezentovať aj rozsiahlou editorskou činnosťou, na vydanie pripravila 12 zborníkov a knižných publikácií z konferencií, ktoré organizovala alebo na ktorých organizácii sa aktívne podieľala. Je tiež členkou pravopisnej a kodifikačnej komisie JÚLŠ SAV a redakčnej rady časopisu Kultúra slova.

Mária Šimková pedagogicky pôsobila na viacerých vysokých školách, a to na Pedagogickej fakulte v Prešove UPJŠ v Košiciach, na Pedagogickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave, na Filozofickej fakulte Masarykovej univerzity v Brne a aktuálne vyučuje na Pedagogickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave.

Našej jubilatke PhDr. Márii Šimkovej želáme aj v mene kolegov pevné zdravie, veľa úspechov, entuziazmu a síl do ďalšej práce a osobnú i pracovnú pohodu, aby sa jej aj naďalej darilo napĺňať blízke aj dlhodobé ciele.

Agáta Karčová